

Titel: Kapitel XXI.

Citation: "Kapitel XXI.", i *1901/1902: Bemærkninger til lovforslag*. Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/text/jura-texts-r10-shoot-chptrd1e16566.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: 1901/1902: Bemærkninger til lovforslag

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

Kapitel XXI.

Anke til Højesteret.

Om de Grunde, der have ført til, at man har forladt det tidligere Forslags be- grænsede Appel og bibeholdt den i nugæl- dende Ret hjemlede Adgang til en hele

spalte2822

Sagen omfattende Appel til Højesteret, er der oven for ved de alm. Bemærkninger til 3die Afsnit gjort Rede. Denne Hoved- ændring har nødvendigvis maattet medføre en gennemgribende Omarbejdelse af det tidligere Forslags Regler om Anke til Højesteret (3die Afsnit, Kapitel I).

Om den Højesteretsprocedure, som nær- værende Udkast anordner, kan i Alminde- lighed siges, at den saavel i sine Hoved- træk som i mange Enkeltheder svarer til Proceduren ved Landsret.

Dette staar i naturlig Forbindelse med, at ogsaa Højesteretsproceduren skal være mundtlig, at den derhos i det Omfang, som Højesteret i hver enkelt Sag bestemmer (§ 149, jfr. §§ 185 og 193), skal bygges paa Umiddelbarhedsprincippet, samt at der er indrømmet Parterne en noget større Ad- gang til at fremkomme med ny Paastande, Anbringender og Beviser for Højesteret, end der aabnes dem i nugældende Ret.

Paa den anden Side fremkaldes Af- vigelser fra Landsretsproceduren derved, at Højesteretssagens Hovedgrundlag er gi- vet i Landsretsdommen, og at Højesteret har Prøvelsen af, om Landsretsbehandlingen har været formelt og reelt behørig, frem- deles derved, at der paa visse Punkter kan være Grund til at opretholde de nugældende Regler for Højesteret, lige som man med Hensyn til mange Enkeltheder stiltiende kan henholde sig til den for Tiden ved Højesteret fulgte Praksis, og endelig der- ved, at Højesterets Karakter af øverste Domstol gør det naturligt i flere Henseender at indrømme den en friere Stilling, end der kan indrømmes den enkelte Landsret.

Som de væsentligste Afvigelser fra Lands- retsproceduren kunne følgende mærkes:

1) For saa vidt kun Apellanten øn- sker Dommen forandret, kan hele Skrift- forberedelsen i Reglen indskrænkes til Ankestævningen. Ønsker ogsaa Modparten Dommen forandret, eller har han Formali- tetsindsigelser mod Ankesagen, maa han fremlægge en skriftlig Angivelse af sine Ankegrunde eller Formalitetsindsigelser samt af sin Paastand. Videre behøves ikke, da Parterne alt kende hinandens Stilling, og Retten i Landsretsdommen har et skriftligt Grundlag til Orientering. Kun, hvor Højesteret tillader Fremsættelse af ny Paastande eller Anbringender, bliver der Spørgsmaal om en yderligere Skrift- forberedelse, og denne foregaar da efter de samme Regler, som gælde ved Landsretten.

2) Udebliver Indstævnte, medens Ap- pellanten møder, udgaar Sagen til skriftlig Behandling. Denne Regel svarer til, hvad

spalte2823

der alt nu for Tiden er hjemlet. idet Appel til Stadfæstelse vil bortfalde og enhver Appel følge vil være Appel til Foran- dring. Der ydes ved denne Regel den Part, der er tilfreds med Landsretsdommen, som den er, og mener for sit Vedkommende at kunne lade Sagen gaa til Doms paa det alt foreliggende skriftlige Grundlag (jfr. § 263, 3die Stykke), den store Lettelse og Besparelse at kunne undlade at give Møde for Højesteret.

3) Højesteret kan med nogle enkelte Undtagelser lade Sagernes Forberedelse foregaa for et Udvalg paa 3 Medlemmer. Denne Ordning kan — netop fordi det overlades til Højesteret selv at afgøre, i hvilket Omfang den vil gøre Brug deraf — ikke antages at frembyde nogen Betænke- lighed. Henset dels til denne Regel, dels til, at Højesterets Kompetence i Straffe- sager delvis begrænses som Følge af Næv- ningers Medvirken og dels til, at den al- mindelige Appelsum til Højesteret ifølge Udkastets Afgrænsning af Landrettens Kompetence bliver 400 Kr., kan det ventes, at Højesteret selv uden Forøgelse af dens Medlemstal vil bhve i Stand til at over- komme det forøgede Arbejde, som Vidne- førsel etc. for Højesteret selv vil kunne medføre.

Blandt de Regler i Udkastet, der have særligt Hensyn til Højesterets Egenskab af Appeldomstol, skulle følgende særlig frem- hæves :

1) Appel til Stadfæstelse er — lige- som i det tidligere Forslag — afskaaren (§ 243, 2det Stykke), da de Øjemed, denne Art af Appel nu for Tiden navnhg tjener, ikke komme frem paa samme Maade under det ny System. Om Forældelse af en Doms Eksekutionskraft bliver der saaledes ikke Spørgsmaal og følgelig heller ikke om Appel til Stadfæstelse for at opnaa ny Eksigibilitet; formelle Mangler og lignende i Landsretsdomme kunne faas rettede uden Appel i Medfør af § 110; for Appel til Opnaaelse af ny Edsfrist bliver der efter Udkastets Bestemmelser om Edsdomme, §§ 197—199, ikke Brug; Appel særlig med Hensyn til Procesomkostninger og processuelle Straffe kan tillades ifølge § 243, 2det Stykke, uden at selve Dommen derfor behøver at appelleres, og mod Appel fra Domfældtes Side med overdrevent langt Stævnevarsel er der garanteret ved § 247, 2det Punktum.

2) Naar der appelleres fra begge Si- der, blive de tvende Anker — ligesom i nugældende Ret — behandlede og paa- dømt i Forening (§ 244). Herved maa

spalte2824

imidlertid mærkes, at medens en Part efter nugældende Eet kun kan opnaa Forandring i Underinstansens Dom, naar han selv ap- pellerer, giver Udkastets § 252, for at und- gaa alle overflødige Formaliteter, Appel- indstævnte Ret til uden Udtagelse af selvstændig Appelstævning i det første Eetsmøde at fremlægge en skriftlig Angi- velse af de Grunde, han maatte have til at paastaa den indankede Dom ophævet eller forandret,

3) Udkastet har ligesom det tidligere Forslag optaget den Regel, at Afkald paa Anke ikke gyldig kan gives, forinden den Retsafgørelse, om hvis Paaanke der er Tale, er truffen (§ 244, 2det Stykke). Hen- sigten hermed er at udelukke det Misbrug, for hvis Udøvelse den gældende Ret næppe indeholder nogen Hindring, at den i Rets- forholdet svagere Part skulde blive nødt til allerede paa Forhaand ved dets Ind- gaaelse at fraskrive sig Appel, noget, der hvis det antog en større Udstrækning og blev til sædvansmæssig Vedtagelse i større Klasser af Retshandler, vilde afstedkomme en virkelig Indskrænkning i den Adgang til Domstolene, som regelmæssig bør staa aaben for alle.

4) Ankefristen er — ligesom i det tidligere Forslag — meget forkortet og sat lig med Fuldbyrdelesfristen (§ 246 sam- menholdt § 333). Naar den her er sat til 8 Uger i Stedet for som i det tidligere For- slag til 4 Uger, staar dette bl. a. i Forbin- delse med, at man ikke har optaget den udenretslige Meddelelse, for hvilken Fristen efter det tidligere Forslag gjaldt, og efter hvilken der paa ny gaves 4 Uger til Klage- skrifts c: Ankestævnings Indgivelse.

Oprejsningsfristen er sat til et Aar fra Dommens Afsigelse.

De Grunde, der have ledet til disse Fristbestemmelser, ere i det hele de samme, som vare ledende for det tidligere Udkast, idet den Afkortelse af Appelfrister, der siden da har fundet Sted ved Lov Nr. 55 af 11te April 1890, ikke er vidtgaende nok. En Part behøver under normale For- hold ikke 4 Maaneder til at overveje, om han vil appellere til Overretten, eller 6 Maaneder til at overveje, om han vil ap- pellere til Højesteret, medens disse lange Frister paa den anden Side i høj Grad begunstige Processernes Forhaling. Under almindelige Forhold kan Parten lige saa godt tage Bestemmelse om, hvor vidt han vil appellere eller ej, inden langt kortere Tid efter at være kommet til Kundskab om Dommen, hvilket normalt vil sige: efter Dommens Afsigelse, jfr. § 109. Hvad han

behøver, er fornøden Tid til at raadføre sig med en Sagfører, men heller ikke mere. At lade den almindelige Ankefrist og den almindelige Fuldbyrdelesfrist falde sammen frembyder derhos den Fordel, at man der- ved normalt afværger de vanskelige og uheldige Forhold, der under den nuværende Ordning kunne fremkomme, naar en Dom først eksekveres og derefter bliver appelle- ret med det Resultat, at den forandres ligesom man ogsaa normalt undgaar Tids- spilte og Bekostning ved Eksekutionsfor- søg, der afværger ved Appelstævning.

I Forbindelse med det her omtalte kan fremhæves, at Udkastet i Overens- stemmelse med, hvad der er almindeligt i nyere Proceslove, overhovedet gennem- fører det Princip, at en appellabel Dom eller Fogedforretning først kan tjene som Grundlag for videre Skridt, naar den al- mindelige Appelfrist er udløben, uden at Appel er iværksat, jfr. §§ 333, 388, 452, 485, 506 og 518.

Den i Lov 11te April 1890 § 7, 2det Stykke, ommeldte Frist af en Maaned er i Udkastets § 248 afkortet til 14 Dage.

5) Bevilling til at appellere efter Udløbet af den almindelige Appelfrist (Op- rejsningsbevilling) og Bevillinger til Frem- sættelse af ny Paastande, Anbringender eller Beviser, hvilke Bevillinger nu for Tiden gives af Administrationen, skulle ligesom de enkelte andre specielle Tilladelser, hvorom der her efter Udkastet kan

blive Spørgs- maal, søges hos Højesteret selv.

6) Medens den nugældende Ret ken- der en Mængde Formalitetsregler, som hver Part har en ubetinget Ret til at forlange iagttagne af Modparten og Retten, og hvis Ikke-lagttagelse derfor giver Krav paa Annulation, selv om det mulig maatte være givet, at den begaaede Formalitetsfejl er uden virkelig praktisk Betydning, op- stiller Udkastet i den materielle Retfær- digheds Interesse den vigtige Regel, at Klager over Behandlingen ved Landsret, som efter Sagens Stilling ved Højesteret ere uden reel Betydning for vedkommende Part, af Højesteret kunne lades ude af Betragtning (§ 261, 2det Stykke). Hvad derhos angaar saadanne under Landsrets- behandlingen begaaede Formalitetsfejl, som kunne være af reel Betydning for vedkom- mende Part, f. Eks. at denne ikke har faaet de lovbestemte Meddelelser eller de fornødne Frister for at kunne varetage sit Tarv, da vil Højesteret vel i alle saadanne Tilfælde være beføjet til at annullere den stedfundne Behandling helt eller delvis og hjemvise til ny Behandling ved Landsretten;

Forelagte Lovforslag m. m.

men paa den anden Side ville særlig Reg- lerne i §§ 253, 255 og 256 ofte medføre, at Højesteret ikke behøver at gøre dette, men under selve Højesteretsproceduren kan give Parten al den Adgang, denne behøver til at indhente, hvad han ved den af Modparten begaaede Fejl er bleven af- skaaren fra.

Med Hensyn til de enkelte Paragrafer skal følgende bemærkes;

§ 243.

Ifølge denne' Paragraf kunne alle i første Instans af en Landsret afsagte Domme paaankes til Højesteret, alene med Undtagelse af Domme, hvorved Landsretten efter sit Skøn over Sagens i Medfør af §§ 4 eller 5 beregnede Værdi nægter at an- tage Sagen. Derhos kunne Udeblivelses- domme ifølge §§ 223 og 224 ikke paa- ankes, naar Sagen er begært genoptagen, hvorhos ifølge § 245 foreløbige Edsdomme efter § 197 og Afgørelser af enkelte Strids- spørgsmaal efter § 107 først kunne paa- ankes, naar den endelige Dom er afsagt. — Naar Formahteten procederes og paa- kendes særskilt, men ikke fører til Afvis- ning, afsiges kun en Kendelse (§ 217, 4de Stykke), der som saadan kun kan være Genstand for Kære. Hvis derimod Sagen afvises ved Dom (§ 93, 2det Stykke), kan saadan Dom paaankes.

Det i Paragrafen tagne Forbehold om Udelukkelse af Anke i særlige Tilfælde vedrørende den forud for Domsafsigelsen hggende Behandng og de under denne faldne Afgørelser sigter til §§ 6, 1ste Led, 37, 44, 99, 110, 136, 177, 234 og 265, 2det Stykke.

For at bevare sin Ret til at paaanke de under Sagens Behandling afgivne Ken- delser og Bestemmelser behøver vedkom- mende Part intet særligt at foretage, navnlig er det ikke nødvendigt, at han ud- trykkelig reserverer sig at ville paaanke. Hvis han imidlertid har paakæret en Be- slutning af Retten, kan han ikke paaanke denne, saa længe Kæremaalet er svævende, og naar Beslutningen først er paakendt gennem Kæremaal, kan den ikke senere paaankes (§ 265, 2det Stykke). Hvis der- for en Part har rejst Kære, men, inden denne er afgjort, bestemmer sig til at paaanke den imidlertid faldne Dom, maa han enten tage Kæremaalet tilbage, eller vente, indtil der er truffet Afgørelse med Hensyn til dette, og derefter finde sig i, at denne Afgørelse staar som uforanderlig under Appellen.

178

spalte2827

§ 244.

Med 1ste Stykke maa jævnføres § 252, 1ste Stykke, hvorefter den Appelind- stævnte i Reglen ikke vil behøve at iværk- sætte selvstændig Appel. Dog opnaar han, ved selv at udtage Appelstævning til For- andring, for saa vidt Sikkerhed for at faa Højesteretsdom i Sagen, som Modparten derefter ikke vil kunne bringe Sagen

ud af Verden ved ensidig at hæve den efter § 84, 3die Stykke, ligesom Sagen da ikke vil bortfalde, fordi Modparten udebliver eller begaar en Formalitetsfejl, der maa bevirke Afvisning af hans Anke.

Med Hensyn til 2det Stykke bemærkes, at det maa bero paa Afkaldets Indhold i det enkelte Tilfælde, om det skal anses som ubetinget eller knyttet til den Forud- sætning, at heller ikke Modparten appellerer. Det sidste maa dog formentlig paa Forhaand have Formodningen for sig.

§ 245.

At en Edsdom, hvorved forstaas den foreløbige Dom, der gør Sagens Udfald afhængigt af en Parts Ed, ikke særskilt kan paaankes, hænger sammen med hele den Ordning af Parts-Eds Institutet, hvorfor der ovenfor ved §§ 197—199 er gjort Rede.

At saadanne delvise Domme, der kunne afsiges ifølge § 107, ikke kunne særskilt paaankes, er en ligefrem Følge af, at der ikke samtidig skal kunne procederes i samme Sag i to Instanser. Derimod er der intet til Hinder for, at Domme, der afsiges i Henhold til § 94, 2det Stykke, og som altsaa endelig paakende et enkelt af de under Sagen rejste Krav, straks paaankes.

§ 246.

Den her foreskrevne almindelige Ankefrist paa 8 Uger svarer til den i § 333 for Landsretsdomme foreskrevne almindelige Fuldbyardelsesfrist (jfr. de alm. Bemærkninger ovenfor). Oprejsningsfristen er her sat til 1 Aar. Under ganske ekstraordinære Forhold kan Oprejsning dog ogsaa meddeles efter dette Tidsrum, ifr. § 271, 2det Stykke.

Med § 246 jfr. § 225.

§ 247.

Til Adskillelse fra de i 1ste Instans brugte Benævnelser: Sagsøger og Sagsøgt, ere Parterne i Appellen benævnedes: Appellant og Indstævnt.

Ved Ankestævnings Indlevering til Berømmelse inden Ankefristens Udløb af-

spalte2828

værges Eksekution (jfr. § 333), ligesom Dommens Retsvirkninger ogsaa i øvrigt derved maa være suspenderede.

§ 250.

De nærmere Regler for den ved Indstævntes Udeblivelse foranledigede skriftlige Behandling findes i §

263.

I Forbindelse med Reglen i 2det Stykke skal bemærkes, at Retten ogsaa af egen Drift kan udsætte Sagen i Henhold til § 54, 3die Stykke.

Naar det i 3die Stykke udtrykkelig fremhæves, at, hvis Indstævnte udebliver ved Domsforhandlingen, lades det, som han allerede maatte have fremført for Højesteret, ude af Betragtning, medens en lignende Tilføjelse ikke findes i §. 204, 3die Stykke, angaaende Sagsøgtets Udeblivelse ved Landsret, hvor dog en tilsvarende Regel maa gælde, er Grunden hertil den, at den nævnte Regel maa betragtes som selvfølgelig for Landsrets sagers Vedkommende, idet Sagen der straks procederes mundtlig af Sagsøgeren; her derimod, hvor Sagen udgaar til skriftlig Procedure med Fremlæggelse af Indstævntes Procedure for Landsretten, kunde der opstaa Tvivl om, hvorledes der skulde forholdes med det af Indstævnte for Højesteret fremførte, hvis Loven ikke udtrykkelig udtalte sig derom.

§ 251.

Naar Indstævnte møder uden at rejse Indsigelse (mod Appellantens Paastand i Appellen), optages Sagen efter Begæring til Domafsigelse, og Dommen maa da, saavidt Parternes Raadighed over Sagen rækker, lægge Appellantens uimodsagte Paastand til Grund, selv om dette fører til en fuldstændig Omstødelse af Landsretsdommen.

Ønsker den mødende Indstævnte derimod Landsretsdommen stadfæstet, maa han udtrykkelig udtale dette (ifr. § 252, 1ste Stykke in fine).

§ 252.

Det forstaar sig af sig selv, at Indstævnte kan fremkomme med den her omhandlede skriftlige Angivelse af sine Ankegrunde, selv om Ankefristen paa den Tid, dette Retsmøde foregaar, er udløben.

Erklæring fra Indstævntes Side om, at han ønsker Dommen stadfæstet, maa fremsættes i det første Retsmøde og optages i Retsbogen. Saadan Erklæring er

spalte2829

nødvendig, hvis Indstævnte ønsker en mundtlig Procedure, hvori han kan tage Del. Hvis han nemlig møder og tier, risikerer han, at Sagen straks optages til Dom i Henhold til § 251., og hvis han udebliver, udgaar Sagen til skriftlig Behandling efter § 250.

§ 253.

Reglen i denne Paragraf begrænses ved Indholdet af § 256.

Denne sidste Paragraf angiver nemlig Betingelsen for, at Punkter eller Dele af Sagen, der ikke have foreligget for eller ikke ere paakendte af Landsretten, kunne indbringes for Højesteret. Betingelsen er, at Højesteret meddeler udtrykkelig Tildelse dertil, fordi den finder, at Omstændighederne tale for at give saadan. Derimod kunne Parterne ikke alene i Kraft af deres egen Vedtagelse inddrage ny Punkter eller Dele af Sagen, end sige Mellemværende, der slet ingen Forbindelse har med den foreliggende Sag, da dette vilde indeholde en Til sidesættelse af den foreskrevne Instansfølge.

I Modsætning til § 256 handler § 253 om Paastande eller Anbringender, der vel ligge uden for den ved Landsretten sted- fundne Procedure, men som dog ikke hverken helt eller delvis — gøre selve den Retstrætte, hvorom der er Tale, til en ny og anden, end den har været i foregående Instans. Saadanne Paastande og Anbringender (om dette Ords Betydning jfr. Bemærkning til § 210) kunne fremsættes naar som helst uden særlig Tilladelse fra Rettens Side, naar blot Modparten giver sit Samtykke dertil. Hvis derimod Modparten ikke samtykker i, at de ny Paastande eller Anbringender fremsættes, kræves Rettens Tilladelse dertil, og denne er afhængig af, baade at det findes undskyldeligt, at de ikke tidligere ere fremkomne, og at deres Afskærelse vilde medføre et uforholdsmæssigt Tab for Parten.

At den her givne Adgang til Fremsettelse af ny Paastande og Anbringender for Højesteret skulde virke tilbage paa Landsretsproceduren og gøre Parterne mere ligegyldige med denne, er der efter de andet Steds gjorte Erfaringer næppe Grund til at befrygte. Selv om en Part gaar ud fra, at Sagen under alle Omstændigheder vil komme for Højesteret, har han jo dog heller ikke hverken Ære eller Fordel af at tabe den ved Landsret. Han kan derhos aldrig med Sikkerhed gøre Regning paa at faa Modpartens Sam-

spalte2830

tykke eller Rettens Tilladelse til at indhente det forsømte under Appellen. Med § 253 maa i øvrigt jævnføres § 225.

§ 255.

Naar Udkastet giver Fremførelse af ny Beviser for Højesteret helt fri, er dette i Virkeligheden mere formelt end reelt en ny Regel, idet Bevilling hertil i den nugældende Praksis saa godt som aldrig nægtes.

§ 256.

Jfr. herved Bemærkninger til § 253.

§ 261.

Ved Paragrafens 2det Stykke bemærkes, at Klage over, at Forligsmægling ej har fundet Sted, ikke kan lades ude af Betragtning af Højesteret.

§ 263.

Hvis Appellanten i det i 3die Stykke omhandlede Tilfælde, efter at Sagen er udgaaet til skriftlig Behandling, i Henhold til §§ 253—256 vil fremføre noget, der gaar uden for Landsretsproceduren, maa der gives den udeblevne Modpart Meddelelse derom overensstemmende med de i § 254 indeholdte Regler. Der vil i øvrigt intet kunne være til Hinder for, at Højesteret, naar i et saadant Tilfælde Indstævnte møder og begærer det, behandler Sagen, som om Indstævnte straks var mødt, og berammer Sagen til mundtlig Doms-

1901/1902: Bemærkninger til lovforslag,

forhandling, jfr. Stykkets 2det Punktum.